

## KÜLÖNFÉLÉK.

Trefort Ágoston, vallás- és közoktatásügyi minister augustus hó 22-én elszóllittatott az élők sorából. A vesztesség, mely a nemzetet Trefort közoktatásügyi minister halálával érte, egyszersmind a mi vesztességünk. Emlékezetünkben felujlnak ama nagyszerű alkotások, melyeket 16 évi ministersége alatt létesített: a nép-, ipar- és réaliskolák, a képzőművészetek és felsőbb oktatás nagyszerű intézetei. Az hogy közoktatásunk ma európai színvonalon áll, nagy részt a Trefort érdeme: e francia eredetű, de lángoló hazafiságu magyar államférfi nevét kiirthatatlan betűkkel véste be nemzeti előhaladásunk történetébe. Bár maga katolikus, a más vallásuak iránt is méltányos, igazság és törvényszerető volt. Ő adatott először államsegélyt kolozsvári főiskolánk számára. A végleges szerződés megkötése előtt elragadta a halál. Vajha az elhunyt utóda örökölné a nagynevű előd szabadelvűségét, méltányosságát igazság és hazaszeretetét.

Egyházi Főtanácsunk aug. 30. 31. és sept. 1. napjain tartotta meg ülését Kolozsvárt Méltóságos Daniel Gábor főgondnok és Főtisztelendő Ferencz József püspök ur elnöklete alatt. A szépszámu gyűlés tárgyalásait, s az Egyh. Képv. Tanács évi működéséről felolvasott jelentéseket jövő füzetünkben egész terjedelmükben fogjuk adni. Itt csak azt említjük fel, hogy az Egyházi Főtanács ez alkalommal határozott a „Protestáns Irodalmi Társaság“-ba való belépés iránt. E tárgy igen érdekes vitára adott alkalmat. Voltak többen, kik tekintve amaz ellenszenves hangokat, melyek a református egyház némely köreiben nyilvánultak az unitáriusokkal való szövetkezés ellen, elhalasztani ohajtották az Irodalmi társulatba belépést. Azonban a mintegy másfél óráig tartott, s magas színvonalon járt vitában mégis az a nézet jutott érvényre, hogy az Egyházi Főtanács nem teheti, hogy ne pártoljon egy oly társulatot, melynek megalapításában a protestánsok összes püspökei és főgondnokai közreműködtek, s a melynek alakítására az ók aláírásukkal felhiva is lett; miért is határozatképpen kimondatott, hogy az unitárius egyház egészben, mint pártfogó tag 500 frttal belép a Magyar Prot. Irodalmi Társaságba. És ez a maga rendén van. Az unitárius egyház nem maradhat el oly magas rendű miveltségi czélok pártolásától, milyeneket a Magyar Prot. Irod.

Társaság tüzött maga elé. A társaságba tehát pártfogó tagként belépni erkölcsi kötelessége volt. Ezzel tartozott önmaga iránt.

A „Protestáns Közlöny“ szerkesztője, Szász Gerő ur lapja 28-ik számában „Unitárius idegesség“ Nro. IV. alatt ismét extemporizál az unitáriusok ellen. A közte és folyóiratunk közti vitában felmerült érdemleges kérdésekre nem ír most se egy jöttát se, hanem a helyett ismét egy rakás gorombaságot szór ellenünk. Ám teljék bennük kedve! Mi vele szemben a vitát ezennel beszüntetjük, nem reflectálhatván oly beszédekre, melyek számba nem vehető szitkozódásoknál egyébbnek nem nevezhetők.

A Dávid Ferencz egylet évi rendes gyűlését 1888. aug. 29-én tartotta meg Kolozsváron a főiskola nagy termében MIgs. Berde Mózes ur elnöklete alatt szép számu vidéki tagok jelenlétében. Boros György titkár olvasta fel titkári jelentését. Bágyi Kálmán pénztáros a pénztárosi jelentést. — Az egylet vagyona ez évben 2172 frt 51 kr. Legtöbb működést fejtett ki a háromszékmegyei és a marosi fiókkör. — 60 frt az egylet pénztárából énekes könyvek szerzésére fordíttatni elhatároztatott. E művek a fiók-egyletek útján osztatnak ki a buzgó hitfelek között. Bágyi Kálmán pénztáros újból megválasztatott. A közgyűlés a választmány működéseért köszönetet mondott.

**Alapítvány.** Ré d i g e r Géza szabédi unitárius lelkész és neje Nagy Amália a szabédi unitárius népiskola és a marosi unitárius egyházkör könyvtárai számára 100 frt alapítványt tettek. Az Egyh. Képviselő tanács köszönetét fejezte ki a nemes adományért.

**Osztálytársak találkozása.** A kolozsvári unitárius collegiumban az 1878. évben érettségi vizsgát tett osztálytársaknak akkor megállított egyezség szerint 1888. sept. 1-én kellett volna találkozniok. A Kolozsvárt lakók örömmel várták a kítüzött napot, melyen azonban 25 oszt. társ közül csak 8-an jelentek meg. Az elmaradtak még csak levélben sem emlékeztek meg. Feltűnt különösen a tanári és papi pályán levők elmaradása. Ugy látszik 10 év bőven elég a legforróbb baráti érzelmek teljes elpárolgására. A megjelentek mindamellert együtt és igen kedélyesen töltötték a napot. (E g y o s z t á l y t á r s.)

Gerard asszony könyve újra kísért. Még a kora tavasszal a magyar napi lapokban említés volt téve egy selejtes könyvről, melyet Gerard asszony írt Erdélyről angol nyelven. A magyar lapok az „Athenaeum“ czimű londoni lap után közöltek belőle pár részletet, s a többek közt, a mit az unitárius házassági elválásról ír: hogy az 3—4 napi idő alatt könnyen meg véghez, ha az illető válni akarók Kolozs-

vártott abból „a sor nyomoruságos házacská“ból, mely Gerard asszony szerint itt léteznék, kolozsvári polgári joguk egyik feltétele gyanánt egyet megvásárolnak. De mindezt csak curiosumképpen adták a napi lapok, csak azért hogy kitüntessék e könyv megbízhatlanságát, mely annyi képtelenséget közöl főleg a magyarokról. Azóta már néhány hónap telt el s azt hittük, hogy már napi rendre tértünk Gerard asszony haszontalan könyve felett. De nem. A „Debreczeni Protestáns Lap“ sept. 1-én megjelent 35-ik számában jónak látja az Athenaeum után egész terjedelmében közölni olvasóival az unitárius házassági elválásra vonatkozó részletet e czim alatt: „Az unitárius házassági törvényt a külföld szemében,“ azt a megjegyzést fűzve hozzá, hogy „erős ironiával, de sok igazsággal“ van írva. Hát hogyha már a Debreczeni Protestáns Lap megtette irántunk azt a jóakaratot, hogy külföldi informátiók nyomán ismertet olvasóival s maga is úgy találja, hogy azokban „sok igazság“ van, sziveskedjék azt a fáradságot is venni magának, hogy forgassa keresztül még egyszer az Athenaeumot, egy kis hideg vérrrel rá fog találni egy másik számra is, melyben Gerard asszony hitvány közleményei igaz értékükre vannak leszállítva. S így a mit ő egy korábbi szám alapján ujságolt olvasóinak, egyszerűen valótlannal, levén a külföldnek más szemüvege is, mint az általa annyira méltányolt Gerard asszonyé.

Schweizer Sándor zürichi pap és egyet. tanár jul. 3-án meghalt. Haláláról meg kell emlékeznünk, mert Schweizer egyike volt az újabb kor legnagyobb theologusainak. Schleiermacher volt a mestere s ő ennek leghivebb és legjelentékenyebb tanítványa, ki minden áramlat ellen egy emberöltön keresztül a leghatásosabban meg tudta védni a tudomány és egyház közötti összeköttetést. — Nevezetesebb művei: „Az ev. ref. egyh. hittana“ és „Keresztény hittana“, melyektől még a „dogmatika“ nevet is megtagadta, állítván, hogy a dogmatika csak historiai tudomány, mely hagyományos nézeteket szed rendszerbe. Szerinte Jézusról csak azt állithatjuk, mit történelmileg is tudunk igazolni. Theológiája ismertette van Schwarz-Kovács A. „Adalékok“-jában és bővebben Kovács Ö. által „Tájékozás az újabb theologia körében“ cz. műben. Schweizer halála által a szabadelvű theologia egy harcban őszült bajnokát vesztette el.

**Nekrológ.** Csépi Lajos csókfalvi unitárius pap folyó évi július 19-én meghalt; a néhainak életrajzi adatait röviden a következőkben állítjuk össze.

Született 1820-ban Bágyonban. Tanulását a tordai közép-iskolában kezdette és a kolozsvári főiskolában tovább folytatva, ott be is fe-

jezte. Tanulmányai befejezése után 1846-ban kiment papnak a vadadi ekkleziába, hol 20 évig folytatta hivatalát. Innen 1865-ben a csókfalvi ekkleziába ment, hol haláláig vagyis 23 évig szolgált.

Nejét Szacsvai Károlinát 1849-ben vette el, kivel 39 évig élt boldog egyetértésben. Házasságukból 3 gyermek született, kik közül egy még kis korában elhalt. Nagy reménye volt fiában Lajosban, kit a legnagyobb önfeláldozással tanítottatott. A nagyreményü ifju azonban, midőn tanulását már majdnem bevégezte volna, Kolozsvárt hirtelen elhalt, sirig tartó bánatot hagyva hátra szülőinek. Egyetlen leánya maradt tehát csupán hátralevő élete vigasztalására, kit feleségül vett csókfalvi közs. tanító Lőrinczi Dénes s így a vőben az elvesztett fiu helyett egy őszinte érzésü s jó gondolkozásu fiut nyert ismét, ki bánata enyhítésére nagy mértékben befolyt. Az ezen házasságból született kis unoka fiu szintén nagy vigasztalására volt a néhainak.

Papságával kapcsolatosan volt a néhai a marosi egyházkörben al-papizéki bíró huzamos ideig. az ezen körbeli özvegy-árvai gyámoldá-nak pontos és hü pénztárnoka s a közelebbi zsinati főtanácsosn megvá-lasztatott egyházi tanácsosnak; ezen kitüntetést azonban rövid ideig vi-selheté, mert még mielőtt abba eskületétele által beigtattatott volna, a hirtelen jött halál abban meggátolta.

Kötelességei teljesítésében hűséges volt ő és pontos; egyszerű zaj-talanságban folyt élete, de azt hivei lelki épületére áldozta. Nagy sike-reket felmutatni nem volt hivatva, de tudott vigaszt nyújtani a bána-tos szívűnek, s készséggel emelte föl az elesett bűnöst. Irodalmi műkö-dése hiányzott, de atyai szavai, melyek őszinte szívből jövének, mint szomju földnek a csendes eső, üdülést szereztek hallgatóinak. E mellet a tanügynek is lelkes barátja volt s a Csókfalva községében létező, s őszintén mondhatjuk virágzó községi iskola létrejövetelét, nagy mérték-ben az ő fáradozásainak lehet tulajdonítani.

A közeletben pedig egy negélyezést nem ismerő őszinte jó barát volt, ki szívesen vett részt a baráti egyszerű társalgásokban s időtölté-sekben; nem kívánta ifju paptársaitól a korát megillető tekintélyi tisz-telet nyilvánítását, megelégedett a baráti szeretet érzésének kimutatásá-val. S épen azért méltán megérdemelt tiszteletben és önzetlen becsülés-ben részesült minden szolgatársai részéről.

Halála hire is igazán megdöbbenő volt mindnyájunkra nézve, kik csak azelőtt pár héttel váltunk el a vidám kedélyü s magának még legalább egy évtizedre terjedő életet kérő öregtől. De egy vigyázatlan-ságból származó hülés előidézte a rohamos tüdőlobot, mely alig egy hétre kioltotta az élet lángját.

Temetése csakugyan folyó évi július 21 én délután történt. Gyászbeszédet tartott felette alólrít Csel. 20, 25. 32. 37. 38. alapján. Résztvett a temetésen a nagyszámu világiakon kívül több ref. pap és tanító s résztvettek esperesünk tisztelendő Kelemen Albert tapintatos intézkedése folytán körünk mindazon papjai és tanítói, kik a halálesetről értesítést nyertek.

Nincs már egyéb hátra, mint kívánnunk: Isten az ő elhunyt szolgáját nyugtassa csendesesen s az élők között legyen áldott emlékezete!!

(Ü. K.)

**Gyász hírek:** Deésfalvi Pataki Elek unitárius egyháztanácsos, K.-Küküllőmegye törvényhatósági bizottságának tagja aug. 3-án megszűnt élni. Halála első sorban Deésfalvi Pataki Lászlót, a küküllői egyházkör felügyelő gondnokát érintette fájdalmasan. — Siménfalvi György aljárái unitárius papot érzékeny veszteség találta, 19 éves leánya Siménfalvi Lenka aug. 20-án történt halálában. — Városfalvi pap Máthé Sándor aug. hóban elhalálozott. Egyike volt tehetségesebb lelkészeinknek. Előbb H.-Almásón paposkodott, utébb Városfalván. Népes családot hagyott hátra, kik közül János fia vargyasi tanító; Sándor h.-ujfalvi lelkész. — Rend Domokos, m. kir. erdész Dobresten júl. 29-én elvesztette szeretett nejét Daczó Katalint, 41 éves korában. — Veress Dénes tordaaranyosmegyei alispán fájdalmas csapást szenvedett testvére Veress Lajos számtiszt aug. hó 27-én Budapesten történt elhunytában. A 34 évet élt férfit Tordán temették el. — Derzsi Károly budapesti lelkészt a legfájdalmasabb veszteség érte édes anyja özv. Derzsi Józsefné Toroczkón sept. 1-én bekövetkezett halálában. A jó anya családi találkozásra jött volt ki Tordátfalváról Toroczkóra, de hirtelen betegség verte le s övéinek mély fájdalmára pár napi szenvedés után 65 éves korában meghalt. — Béke a kiszenvedett porokon!

## ARANYKÖNYV.

### A SZÉKELY-KERESZTURI GYMNASIUM

5-ik tanári székére tett adakozások.

V. K ö z l e m é n y.

1) Tökét.

a) *Kötlevélben.*

Ifj. Dr. Dániel Gábor Budapest . . . . . 100 frt.